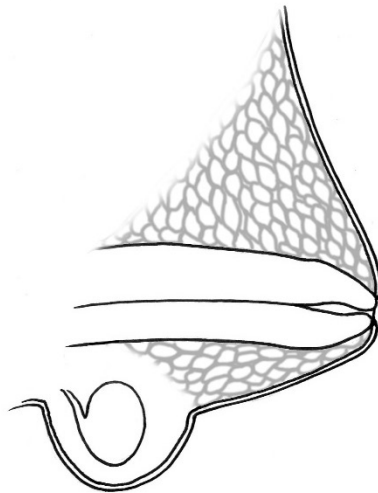

Kunuunsa Qaama Saalaa Dhiiraa Awwaalame

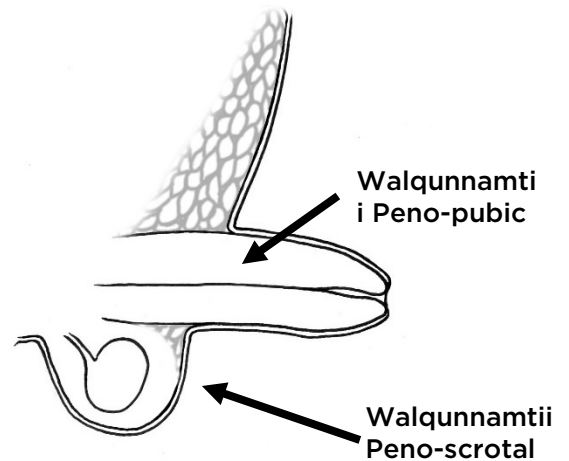
Yaalii Baqaqsanii Hodhuu Booda

Qaamni saalaa dhiiraa awwaalame maali?

- Daa'imman tokko tokko qaama saalaa dhiiraa awwaalame waliin dhalatu (kana dhalootaan jenna).
- Akkasumas qaamni saalaa dhiiraa awwaalame qaama saalaa dhokataa, qaama saalaa dhokfame, qaama saalaa keessatti maxxanee, ykn qola cidhaanii keessatti maxxanee jedhamuun beekama. Yeroo kun ta'u, qaamni saalaa kun gogaa jalatti dhokata.
- Qaamni saalaa kun yeroo baayyee dheerinni isaaa kanuma idilee ta'us gabaabaa ta'ee mul'ata. Kun sababa gogaan shaaftii hundee qaama saalaa irratti waan hin maxxanneef akkasumas coomni daa'ima keessanii qaama saalaa marsee waan jiruuf.
- Dhaqna qabaan daa'imman reefuu dhalatan kan qaamni saalaa isaanii awwaalame irratti raawwatamu, qola qaama saalaa qofa osoo hin taane, gogaa shaafti qaama saalaa irratti argamu tokko tokko irraa kaasuu danda'a. Kunis qaamni saalaa daran dhokatee akka mul'atu fi gara keessaatti akka "xiqqatuu" taasisa.

Qaama saalaa dhiiraa awwaalame

Qaama saalaa dhiiraa idilee ykn ykn qaama saalaa dhiiraa yaalii baqaqsanii hodhuu booda

Akkamitti qoratama?

- Dhiheessan tajaajila kunuunsa fayyaa jalqabaa daa'ima kee jalqaba waan kana hubatee gara ogeessa urologisti daa'immaniitti si erguu danda'a.
- Daa'imni keessan qaama saalaa awwaalame qabaachuu isaa ilaaluf ogeessi urologisti daa'immanii qorannoo qaamaa salphaa ta'ee taasisa.

6 irraa 1

Caalaatti Baruuf

- Urology
206-987-2509
- Dhiheessa tajaajila kunuunsa fayyaa daa'ima kee gaafadhu
- seattlechildrens.org

Tajaajila Turjumaana Bilisaa

- Hospitaalatti, narsii kee gaafadhu.
- Hospitaala ala irraa, sarara tajaajila turjumaana maatii bilisaa, 1-866-583-1527 bilibili. Maqaa ykn sarara keessaa isa barbaaddan turjumaanichatti himaa.

Akkamitti yaalama?

- Yoo daa'imni kee qaama saalaa awwaalame salphaa ta'ee qabaatee fi ati dhaqna qabaa hin barbaaddu ta'e, baqaqsanii hodhuu gochuu dhiisuu dandeenya.
- Akkuma daa'imni kee guddachaa deemuu fi paadiin cooma sun baduu, qaamni saalaa dhiiraa caalaatti ba'uu danda'a (caalaatti mul'achuu danda'a).
- Yoo dhaqna qabaa barbaadde fi doktorichi qaama saalaa awwaalame argate, adeemsa kana kutaa baqaqsanii hodhuu keessatti (kilinikatti osoo hin taane) akka raawwattanii fi yeroo wal fakkaatutti qaama saalaa awwaalame san akka sirreessinu si gorsaa.
- Qaama saalaa dhiiraa awwaalame sirreessuun gogaa bu'uura qaama saalaa irratti jiruu gadi hidhuun (hodhuun) sirreessuu dabalata. Kunis walqunnamtiin peno-pubic fi peno-scrotal caalaatti akka adda ba'an taasisa.
- Yoo daa'imni kee duraan dhaqna qabamee ture, baqaqsanii hodhuun kun caalaatti walxaxaa fi gogaa ykn tishuu kutaalee qaamaa biroo irraa argamu fayyadamuu danda'a.

Yaalii baqaqsanii hodhuu kanaaf yeroon gaariin yoomi?

Daa'imman yaalii baqaqsanii hodhuu akka taasisan kan gorsinu:

- Umuriin isaanii yoo xiqqaate ji'a 6 yeroo ta'u garuu
- Osoo daa'imni kee poppotti fayyadamuu hin baratin akkasumas wa'ee qaama saalaa isaa sirritti hin hubatin dura.

Ijoolleen xixiqqoo ta'an daa'imman umuriin isaanii guddaa ta'e caalaa yaalii baqaqsanii hodhuu irraa dafanii fayyuu.

Yaalii baqaqsanii hodhuu booda

Viidiyoowwan yaalii baqaqsanii hodhuu booda daa'ima koo akkamitti akka kunuunsu ibsan eessatti ilaaluu danda'a?

Yaalii baqaqsanii hodhuu booda akkaataa daa'ima keessan kunuunsitan ibsuuf viidiyoowwan qopheessineerra. Mata dureewwan kanneen YouTube irratti barbaaddu dandeessu. Sababa daangeffama umuriitiin eenyummeessan seenuun si barbaachisuu danda'a.

- "How to Care for Your Child After Urologic Surgery"
[youtube.com/watch?v=epLQn5D62wk](https://www.youtube.com/watch?v=epLQn5D62wk)
- "How to Care for Your Child After Penile Surgery"
[youtube.com/watch?v=ppZeEKY848M](https://www.youtube.com/watch?v=ppZeEKY848M)

Mucaan koo yoom nyaachuu danda'a?

- Nyaata salphaadhaan eegali.
- Ijoolleen yaalii baqaqsanii hodhuu booda gara garaa isaaniitti dhukkubsachuun (garaa hammeessuu) fi balaqqamsuun (hoqqisuu) isaani waan baramaadha. Akka gargaaru suuta suutaan daa'ima keetiif dhangala'oo qulqulluu kenni.
- Yeroo guutumaan guututti dammaqu, daa'imni kee dhugaatiiwwan xaliila kan akka 7UP, Jell-O, Popsicles fi juusii appilii fudhachuu danda'a.
- Yoo daa'imni kee garaan isaa hin dhukkubne yookiin balaqqamsuu hin qabnee, akkasumas guutummaatti kan dammaqe ta'e, nyaata idilee isaa eegali.

Bakka yaalii baqaqsanii hodhuu akkamittan kunuunsa?

- Dhiita'uu, dirmammuu, fi uwwisaa keelloo hanga ji'a 2tti eegaa.
- Urologistiin kee yeroo baqaqsanii hodhuutti qajeelfama qaama dhiqachuu fi baandaajii madaa kunuunsuu siif kenna.

Mucaan koo dhiqachuu, shaworii fudhachuu, daakuu yookiin jiidhuu danda'aa?

- Yaalii baqaqsanii hodhuu booda ispoonjiin daa'ima ofii dhiquun rakkoo hin qabu. Yaalii baqaqsanii hodhuu booda sa'aatii 48f (guyyaa 2f) shaworii fudhachuu fi kuusaa dhiqannaa keessa qaama dhiqachuu irraa of qusadhaa.
- Guyyaa 2 booda shaworii fudhachuu ykn kuusaa dhiqannaa keessa dhiqachuun rakkoo hin qabu, garuu daqiiqaa 10 ol bishaan keessa hin jiidhina.
- Daangaa dhiqannaa guyyaa 2f jiruu dura yoo ta'ellee sagaraa dhiquun homtuu rakkoo hin qabu.
- Qaama bishaanii guddaa keessa torban 2f daakuun hin jiru (puulii, laga, haroo yookiin galaana).

Akkamittin baandaajii madaa (yoo fayyadame) kunuunsuu danda'a?

Daa'imni kee baandaajii madaa gosa 2 keessaa 1 qaba:

- Uffannaa madaa ifa ta'e:** kun yaalii baqaqsanii hodhuu booda guyyaa 2 hanga 10 keessatti ofiisaatti kufa. Kana kaasuun sin barbaachisu.
- Uffannaa madaa adii:** kana manatti yaalii baqaqsanii hodhuu guyyaa 2 booda irraa baasii. Baandaajiin (faashaan) carraa dhiiguu fi dhiita'uu hir'isuuf gargaara.
  - Baandaajiin yoo fincaan (sagaraa) haxaa'amu hin dandeenyeen baayyee xuraa'e, baqaqsanii hodhuu booda sa'aatii 48 gadi yoo ta'ellee sagaraa irraa dhiqachuun rakkoo hin qabu.
  - Yoo baandaajiin dafee kufe, bakka isaa hin buusin.

Uffannaa madaa adii firraa baasuuf:

1. Daa'imni kee gara daqiiqaa 10tiif kuusaa dhiqannaa ho'aa keessa akka taa'u taasisi. Kun baandaajii laaffisuuf, akkasumas salphaatti akka ba'uu gargaara.
2. Yoo baandaajiin hin laaffifne, daa'imni kee daqiiqaa 10 hanga 20 dabalataaf kuusaa dhiqannaa keessa akka taa'u taasisi.
3. Yoo ammallee baandaajiin salphaatti hin baane ykn waan qabame fakkaatu ta'e zayita (boqqolloo, kuduraa, zayita ejersaa ykn zayita daa'ima) kubbayyaa 1 kallattiin qaama saalaa irratti dabadhu. Kun daqiiqaa 20f haa jiidhuu ergasii baandaajii sana baasii.

Yoo ammallee baandaajiin hin baane ta'e, gorsa dabalataa argachuuf gara kilinika Urology bilbili.

Gorsa itti fayyadama vaazliinii (Vaseline).

- Dursa harka keessan dhiqadhaa.
- Yeroo hunda hamma giddu galeessaa hanga guddaa fayyadami.
- Bakka vaazliiniicha dibata farra baakteeriyaa hin fayyadaminaa.
- Yoo daa'imni kee kan daayipparii fayyadamu ta'e, yeroo jijjiirraa daayipparii hundatti dabadhu. Yoo daa'imni kee mana fincaanii fayyadamu ta'e, guyyaatti yeroo 3 hanga 4 fi akka barbaachisummaa isaatti dabadhu.
- Vaazliinii kana torban 2tiif ykn hanga naannoon sun guutummaatti fayyutti fayyadamii.
- Vaazliiniicha quba kee qulqulluu ykn ykn qulqulleessituu waab jirbii irra kaa'i.
- Yoo barbaachise naannoo qaama saalaa (Paadii coomaa suprapubic) duubatti dhiibaa akka vaazliiniin qaama saalaa guutuu uwwisu.

Daa'imni koo sochii qaamaa hangam gochuu danda'a?

- Guyyaa baqaqsanii hodhuu itti daa'ima keessan dhiheenyaan daawwadhaa.
- Ijoolleen baay'een yaalii baqaqsanii hodhuu booda guyyaa tokkoo ykn lama booda sochii idileetti deebi'u.

Daa'imni kee waggaa 2 gadi yoo ta'e:

- Ijoolleen xixiqqoo ta'an, daaddisuu, deemsa fi sochii mataa isaanii ni daangessu.
- Teessoon konkolaataa fi funyoon konkolaataa daa'imaani nageenya qabu. Akka qajeelfama oomishaan kennametti fayyadamii.
- Torban 2f daa'ima kee waliin sochii qaamaa dhiibbaa miila gidduu jiru dabaluu danda'u kamiyyuu irraa fagaadhuu.
- Kanneen hin godhin:
  - Daa'ima kee mudhii kee irratti hin qabatin
  - Daa'ima kee jilba kee irratti hin utaalchisin
  - Meeshaalee daa'ima itti baatan hin fayyadamiin
  - Meeshaalee taphaa oliif gadi utaan kan funyoo qaban hin fayyadamiin

Daa'imni kee waggaa 2 yookaan isaa ol yoo ta'e:

- Sochiiwwan ciccimoo, wal'aansoo ykn sochiiwwan miila addaan banuun of keessaa qaban irraa fagaadhuu. Seerri gaariin miila daa'ima keetii lamaan torban 2f lafarra tursiisuudha.
- **Daa'imni keessan yaalii baqaqsanii hodhuu booda torban 2f kanneen armaan gadii akka godhu hin hayyamin:**
  - Jiimilee bosonaa/ol ba'uu
  - Kutaa jiimii
  - Biskileetii/biskileetii miil-sadee miila sadii
  - Ispoortii barnoota boodaa

Daa'imni koo yaalii baqaqsanii hodhuu booda dhukkubbii ni qabaa?

- Daa'imni kee yaalii baqaqsanii hodhuu booda mudanmuddii isaatti dhukkubbiin itti dhaga' amuu hin oolu.
- Dhukkubbii hanga danda'ametti salphisuuf siifi daa'ima kee waliin ta'uun hojjenna. Mucaa kee sirritti beekta. Fayyuu daa'ima kee keessatti qooda olaanaa akka fudhattu sii jajjabeessina. Sadarkaan dhukkubbii daa'ima kee maal iyyuu yoo ta'e, akka innii miidhamu amaniitii battalumatti deebii kennii.
- Daa'imni kee guyyaa itti aanuttii wayya'uu qaba.

Dhukkubbii daa'ima koo akkamittan to'adha?

- Dhukkubbii haala gaariin to'achuun daa'imni kee akka wayya'u fi dafee fayyuuf gargaara. Yaalii baqaqsanii hodhuu booda guyyoota 2 jalqabaaf daa'ima keef acetaminophen (Tylenol) sa'atii 3tti ibuprofen (Advil ykn Motrin) waliin wal jijjiiruun kennuudhaan jalqabii sana booda akka barbaachisummaa isaatti fayyadamtaa. Qoricha gosa kamiyyuu daa'ima keessaniif kennuu keessan dura jalqaba ogeessa dhiyeessa eegumsa fayyaa gaafadhaa.
- Yoo ogeessi fayyaa daa'ima keessanii dhukkubbiidhaaf qoricha opioid ajaje, yoo aseptaminophen ykn ibuprofen dhukkubbii salphisuuf hin gargaarre ta'e kana fayyadamaa.
- Tylenol fi qorichi dhukkubbii ajaja ogeessa fayyaatiin kennamu yeroo tokkotti fayyadamuun nageenya qabaachuu dhabu danda'a. Dhiyeessa fayyaa ykn faarmaasii kee waliin mirkaneessi.
- Qorichoota dhukkubbii kennuu malees, muuziqaa, geemii, kitaaba, TV ykn viidiyoo itti kennuudhaan daa'imni kee rakkoo sana akka dandamatu gargaaruu dandeessa.

Qoricha dhukkubbii opioid hafe akkamittan gata?

- Nagaa maatii keetii eeguuf qorichoota kabata cufame keessa ykn bakka namoonni kaan salphaatti isaan bira gahuu hin dandeenyetti kuufadhuu. Daa'imni kee baqaqsanii hodhuu irraa erga fayyee booda qoricha ajaja ogeessa fayyaatiin kennamu kan hin fayyadamne hunda gatii.
- Qoricha dhukkubbii hafe ykn kan biroo, itti yaadanii ykn akka tasaa fudhachuun balaa guddaa geessisuu danda'a.
- Odeeffannoo dabalataa waa'ee qoricha opioid itti hin fayyadamne haala nageenya qabuun gatuu argachuuf, barruu keenya "Itti Fayyadamaa fi Gatuu Nageenyaa Qorichoota Opioid" (seattlechildrens.org/pdf/PE3140.pdf) dubbisaa ykn bakka itti deebi'anii fudhachuun naannoo keessan jiru argachuuf takebackyourmeds.org daawwadhaa.

Daa'imni koo yoom gara mana barumsaatti deebi'uu danda'a?

Daa'imni kee yeroo qoricha dhukkubbii opioid ykn qoricha dhukkubbii ajaja ogeessa fayyaa malee bitamuu guyyaa yeroo baay'ee hin barbaanne gara mana barumsaatti deebi'uu danda'a. Narsiin mana barumsichaa qaama saalaa daa'ima keessanii irratti vaazliinii kaa'uu irratti mijataa ta'uu akka qabu quba qabaadhu yookaan daa'imni kee sana gochuu qaba.

Yoomin bilbila?

Gaaffilee yookiin yaaddoo armaan gaditti tarreeffamanif gara Kilinika Urology irratti Wiixata hanga Jimaata **206-987-2509** titti bilbili. Gaaffiilee riifachiisaa hin taaneef ergaa MyChart itti ergi.

Halkan, dhuma torbee fi guyyota ayyaana, **206-987-2000** bilbiluun ogeessa urology hojii irra jiruu yaaddoo hatattamaa tarree armaan gadii irraa gaafadhaa:

- Daayipparii ykn uffata jalaa dhiigaan jiidhe - yoo dhiigni sirritti dhangala'e daqiiqaa 5f dhiibbaa gochuun gara Kutaa Balaa Tasaa **206-987-2222** irratti bilbili.
- Diimachuu, halluu jijjiiruu, madaa'uu, dhiita'uu ykn dhangala'an (dhangala'aa) madaa irraa ba'uu
- Bakka baqaqsanii hodhuutti saffisaan dhiita'uu ykn dhiiguu
- Dhukkuba cimaa fi walitti fufiinsa qabu kan qoricha ajajameen hin to'atamne
- Ho'ina qaamaa 101.5° F (38.6° C) ol ta'e kan sa'atii 24 oliif turee
- Yaalii baqaqsanii hodhuu booda sa'atii 8f fincaan baasuu hin danda'u
- Sa'atii 12 keessatti yeroo 4 fi isaa ol balaqqamsuu (hoqqisuu)